

Ca-Nostra

EPOCA SEGONA
ANY VI : NÚM. 90

SETMANARI MALLORQUI
Inca, 11 Octubre de 1924

Redacció Administració
Murta, 5. - Inca

A UN JOVE

DE POLITICA ALTA

Si mires i observes, la política té tres zones: l'alta, la mitjana i la baixa.

L'alta política és un conjunt de principis immutables que tenen de marcar certes orientacions fixes a tothom qui estigui cridat a actuar en política. Ella constitueix una ciència de la qual des de qui governa fins al ciutadà en tenen de saber alguna cosa. És una ciència que té per fonament la naturalesa del home en allò que té de permanent.

Un qüestionari elemental que es fés de aquesta ciència, podria contenir el temes següents:

L'home, creació de Déu.

L'home, destinat a Déu.

L'home, compost de carn corruptible i esperit immortal.

L'home constituït en societat per voluntat de Déu.

L'home, ajudat per la societat a fer el seu camí vers el seu fi.

L'autoritat, delegada per Déu.

Els drets de Déu; els drets i els deures dels pobles, de les autoritats, dels ciutadans, superiors a la voluntat dels homes, brotant de la naturalesa de l'home, i de la societat.

Aquesta ciència no té variacions: és de tot lloc i de tot temps. Si Adam l'hagués

escrita i ens l'hagués framesa, podria avui servir de texals nostres ciutadans, a tots els ciutadans.

En ella hi estan compreses veritats teològiques ensenyades per la fe, veritats filosòfiques deduïdes per la raó, veritats de ciències naturals nascudes de la observació. En lo que té de més essencial són veritats ben conegudes i afermades, encara que poc meditades i observades.

Jo no sé ¡oh jove amic! quina actuació et té destinada la Divina Providència; emperò jo et prego que vulguis meditar i contestar-te aquell qüestionari, amb independència de tota altra petita qüestió. És una font d'aigua que t'ha de servir pera beure, i la tens de mantenir fresca i neta sense contaminació. És una llum superior que t'ha d'orientar en el laberinte de la teva vida ciutadana; no vulguis deixar-te enlluernar per lluminàries inconsistentes més baixes.

Tota altra qüestió política en comparança amb aquestes qüestions de política alta, són com les aigües somortes comparades amb les fonts d'aigua viva, com els fanals de nit comparats amb la llum del sol.

JAUME RAVENTÓS

Per un discret comportament i bons modors, pot conseguir-se allò que altament no es conseguiria sinó per la força, ni àdhuc amb la força. —GOETHE.

TRES AMORS

(Original d'Uhland)

Un bell dia, enjogaçats,
tres donzells el Rhin passaven
i d'una pobra hostalera
se'n entraven dins la casa.

—La hostalera, molt bon dia!
Del bon vi tenim set ara...
Mes, on és la vostra filla,
la qui'l cor ens alegrava?

—No és dia de goig avui.
No'm veis trista i endolada? ..

Ma filleta, sense vida,
jau estesa dins la caixa. —

Quan axò'ls joves oïren
s'abocaren a la cambra.

Ella, entre ciris encesos,
amb un vel coberta estava.

El primer que li alçà'l vel
li llançà ardentia mirada:

—Desd'avui t'estimaria
si pogués ressucitar-te! —

El segon que li alçà'l vel
plorant va girar la cara:

—Ai! ja no te veuré més...

Tant de temps que t'he estimada! —

El darrer que li alçà'l vel
va resar per la seva ànima:

—T'he estimada en esta vida,
t'estim, t'estimaré en l'altra!

† BARTOMEU FERRÀ

Segón aniversari del Poeta

Ens han enterat que la «Associació per la Cultura de Mallorca» té el propòsit de celebrar el segón aniversari de la mort del gloriós poeta, Mossèn Miquel Costa i Llobera en la lectura de poesies seves.

Vet-aquí una costum que s'hauria d'establir. Cada any dia 15 d'octubre, festa de la poetesa espanyola Santa Teresa, els mallorquins haurien de consagrar part del dia en lletgir En Costa, ja en actes públics o ja en reunions de caràcter íntim; a manera que se fa amb En Zorrilla el dia dels morts, encara que no devem fer comparacions amb el drama fantàstic que'l mateix poeta de Valladolid se penadí d'haver escrit.

Així, no sols se honoraria la memòria del Poeta nostre, sinó que donaria motiu a que'ls mallorquins mirassin dins Mallorca,

tant excelsament reflectada en les seves obres. Sobretot, el jovent hauria de lletgir i prendre de memòria l'oda *Als joves*, que és un magnífic programa de bona ensenyança per seguir les petjades de la Raça drefurera i forta.

L'amo'n Pere-Jordi

Vos ben assegur que l' amo'n Pere-Jordi té ànsia ferm d' haver pegat una becada.

Però fins que les parts son oïdes no fan la sentència. Es precis que abans sapiguen hé el net de la cosa, per poder dir blanc o negre. A mi m'ho ha explicat ell mateix amb aire compungit i escrúpols de bon home.

Figurau-vos que des de que'l món era món, els seus antepassats tots temps havien tengut tractament de *senyor*, fins an el seu avi; però la desmembració continua del patrimoni ancestral, reduí son pare i ell, a la pura condició d'*amos*, ben acomodats, això sí! I ara, un nebot únic, havia presa carrera i s'era reintegrat de bell nou al *senyoriu*, de lo qual ell, l'amo'n Pere-Jordi, n'estava de lo més gojós. Però li era un corcó seguit, just de pensar que le seva filla pubila, hagués d'esser *madona* tota la vida, amb tractament de *vos* com qualsevol *madoneta* o dona vella.

I mirau Déu com compòn les coses. La pubila havia enamorat un jove fill d' amo riquíssim, de vila llunyana, i com l'avinentesa s'ha d'aprofitar, l'amo'n Pere-Jordi d'acord i amb la complicitat, o viceversa, de la *madona* sa muller, l'aprofitaren.

Al vespre abans de les nocés, arribà el gendre espera-esser, amb sa família. La nit era freda, molt freda! de lluna clara, mlot clara! qui queia sobre la casa ex-senyorial de l' amo'n Pere-Jordi de la mateixa manera que hi devia caure sigles enrera, en els bons temps de l' avior. Ell hagué esment d'aquella clarendera quan arribà a ca seva amb els nous venguts. A la mort del *senyor* Pere-Jordi son avi, feia una nit com aquella, i de llevors ençà, ell estava ben segur que la lluna no havia escampada pus sa claror tan amorosivament sobre la vella casa. Era un bon averany: renovellava el *senyoriu*, i la lluna en feia esment.

Tot això ho recorda ell com si fos just de suara.

Però recorda també i no n'està gaire

tranquil, que d' allavors ençà se traïeix a si mateix.

Quan arribaren les primeres visites del parents de la *madona* sa muller, aquesta amb tò de confiança les advertí, referin-se a la família nova: «Mirau! Les tracten de *senyors*». I l' amo'n Pere-Jordi cregué afinar cert aire de sorpresa del futur consogre, quan rebé, a boca de canó, aquell tractament. Però la sort estava tirada, i amb complacència, el *senyor* i el *vosté* anaren i vengueren d' uns a altres, amb vol gràcil de papallona i de cupidó. Ara en tenia remordiments, si bé en tenia encara de de més forts.

Com diantres li havia passat pel cap allò de l'automòvil? Era idea seva? o de la *madona*? o de la filla? o del gendre? Això si que ell no arribava a esbrinar-ho bé. Lo cert es que ell, l' *amo* i la *madona*, havien acompanyada sa filla a l' esglèsia amb auto.

I de ca seva a l' esglèsia hi havia CENT—TRENTA—SET PASSES, comptades, i l' auto era de LLOGUER, i de vila externa.

De totduna l' home, una mica emocionat i enlluernat no hi parà gaire esment, fins que la *vernació* aplegada davant l' esglèsia amb l' esplai d' un *ara... ara...* li fé pujar una calçada a les galtes, que hi haurien pogut encendre un lluquet. Tot el temps de la cerimònia pensà si se seria posat en ridícul.

Sortí que a la sortida ell ja no se n'hi tornaria. L' auto havia d' esser just pels novis qui s' en anirien a .. córrer.

Quan sortirem de l' esglèsia, sa vista se topà amb la d' una cosina de sa muller, qui les se mirava amb mitja rialla irònica. No n' havien convidat cap de parent pagés a nocés. Tots els qui hi assistiren eren *senyors*, o al manco hi anaven vestits.

El trull de la festa li feu oblidar aquelles menudències; però ara ell hi pensa amb un capficament qui l' obsessiona.

Perque, veam! Es raonable no convidar parents pagesos i convidar-ne de *senyors* no tan propins?

Ell no és un home massa entenent. Té, això si, un posat de bonhomia indiscutible, qui sense fer mal paper li permetria esser diputat provincial tan airosament com el *senyor* de Xema qui ho és d' estona, i encara es més tardà que ell.

Però aquella interrogació el té sempre embellumat i amb l' *ail* al cor. Que diran? I el pobre no'n sap treure trellat. Sovint pensa la dita: *Bona l' has teta Jeroni!*

La *madona*, sa muller, qui es més *sabudeta*, no té tants d' escrúpols.

Donà la primera passa, i segueix dret fil, sempre endavant. Allò està molt ben fet, car els pobres, sense educació no tenen dret a esser parents seus, ni a deslluïr les festes domèstiques; i en quant al *senyoriu*, si els vells n' usaven, més en poder usar els joves, perque si la bossa sona... els vestits d' avui... i els estils d' avui... i el jovent d' avui... Tu ja m' entens.

Aqueix raonament apesat de sa claredat i contundència no acaba de convèncer l' amo'n Pere-Jordi; ans bé, a voltes sent bullir dins son cor un moviment de revolta contra el despotisme femení, i dins la califja una màxima imprecisa, que ell, si'n sabés, formularia així:

«Benaventurat l' home qui té dona ignorant» o pentura millor:

«Desgraciat d' home qui té dona sabuda».

No obstant, se tracta d' un matrimoni molt encertat i molt ben avengut, que no ha donat mai un que dir.

Dins l' intimidat de la llar, ver es que no hi fa gaire vasa, que ella comanda, que àdhuc a voltes el tracta com un ca nosós; però fora de casa o davant altra gent, es objecte de miraments i fineses que bé les envejaria un soldà. Sobre tot jugant a *senyors* ella no para: «He trobat el saig pel carrer i m' ha dit: Ara anava a casa de vosté. Diu: de part del batlle que'l *senyor* Pere Jordi a les set hauria de tenir la bondat d' esser a la casa consistorial.» Es vengut un missatger de ca's gendre a dur-s' en alfals i ha dit que'ls *senyors* estaven ben bons i que la *senyora* jove mos enyora ferm. Diu: Si vostés no hi van, ella vendrà amb el *senyor* ».

Sa filla i el gendre ara les tracten de «vosté» i les responen: «si *senyor*» o «no *senyor*»; però la gent del poble s' es empenyada en que no més sien amos com abans, amb tractament de vos; i encara, tots els parents de la *madona*— poc educats!—s' avanen de dir-los tu, un *tu* sec i provocatiu i sense tò ni sò, que faria perdre la paciència a un ase. *No hi ha pitjor clavia que la del mateix llenyam*. Per la *madona*, allò passa la mida i la mesura, i sempre verinetja.—La fan empegair!—pero l' amo'n Pere-Jordi, ara més que mai, sempre té un mot d' indulgència per tot i per tothom. Se considera un poc culpable, i sa consciència dreturera creu justa una expiacioneta. Ara,

per lo que atany a les rabietes ocultes de la madona, sota el complany exterior, s'hi amaga certa complacència íntima, quasi inconscient, tota sornaguera; venjança innocent de la tirania domèstica i de la vanitat social de sa molt cara i molt amada *costella*.

Aquest és avui l'estat anímic, el moment psicològic, de l'amo'n Pere-Jordi.

Jo que'l conec a fondo, vos responc de la seva íntegritat ben autèntica, tota de llei, i vos asseguro que si va tenir certes fleques—tots ne tenim—tal volta no li són imputables de tot. Es realment de llenyam de senyor, un senyor en representació d'amo, a qui sobra un poc de modernisme i un altra poc d'arcaisme, bordalls paràsits que li ofeguen una mica el sentit comú; però si les hi esbrotasen pujaria dret; ple d'esperança, car arrela dins la entranya sana i fecunda de l'avior.

SALVADOR GALMÉS.

Cronica d'Inca

Dia 5 —A Sant Domingo es celebra, solemnement, la festa de la Mare de Deu del Roser. Hi predica Mossèn Andreu Casellas, d'Artà. Al capvespre es fa la processó del Rosari pels carrers de la població i la nit abans ja hi havia hagut Completes en preparació a la festivitat.

—A San Francesc, hi ha festa de la Mare de Deu de Lourdes, avui darrer dia de coranthes que els terciaris dediquen an aquest seràfic Pare. Com els altres dies, ha predicat Mn. Pere Domenge de Manacor. Tots els dies, la Comunitat i l'Escolania seràfica han fet els actes de chor, del res diví, ressonant les armonies gregorianes dins la blanca nau. El darrer vespre va assistir hi la Comunitat Parroquial, actuant de preste l'Arciprest Mossèn Francesc Rayó. A la processó presidia el Directori de la Tercera Orde.

La concurrència fou nombrosa.

—Es verifica la novellada a benefici dels soldats expedicionaris. *Correo de Mallorca* deia que a Ciutat hi havia molta curiositat per venir a veure debutar com a «rejoneador» el Capità de cavalleria don Bartomeu Guerrero, mentres al arribar a Inca trobaren que reinava una extraordinari desanimació.

La concurrència va ésser escassa. Presidí el Batle, don Miquel Pujades.

An En Guerrero no li va dir bé això de fer de «rejoneador,» és a dir, de matar un bou de demunt un cavall, encara que aquest cavall costàs 1.900 pessetes. En Guerrero sufri caigudes i cosses i tengué que retirar-se a la enfermeria.

En *Morenito*, que treballava de bò perque està agraït dels inquers, després de despatxar un novell, va ésser «sucac» pel segón i tengueren que dur-lo-se'n demunt les espalles.

En Gil Tovar, segona espasa, tengué que desfer se dels triunfos i a la derreria casi li pegava paupant perque feia fosca.

Una cursa accidentada en grosses pèrdues per la Empresa, malgrat això aquesta, ha renunciat els donatius que ha rebuts a canvi de les localitats per cedir-los al batalló expedicionari.

Són els següents:

Senyor Delegat d'Hizienda, 25 pessetes.

Don Juan March, 50 idem.

Don Antoni Janer, a més de cedir gratis la plaça, 50 idem.

Don Marià Morell, 10 idem.

Senyor Registrador de la Propiedad de Inca, 50 id.

Senyor Batle de Alcudia, 10 id.

Don Pere Comas, a més de les pèrdues de cursa, 50 idem.

Senyor Batle d'Inca, 50 idem.

—Preus que reigren al mercat de dijous.

Bessó.		175'50 ptas.	quintá
Biat.		26	» cortera
Xexa.		26'50	» »
Faves cuitoras		36	» »
id de bestia		31	» »
Ordi		20'00	» »
Civada		16	» »

Varies

Clases nocturnes

An el «Círcol d'Obrers Catòlics.,» dilluns vinent comensaràn les classes nocturnes pels socis i els seus fills que hi vulguen assistir. A l'ensenyança elemental de lletgir, escriure i comptes, s'hi afegirà una classe de dibuix i geometria per instrucció dels obrers.

Tip. Duràn.—Inca.